

ท น ว ด เ ต้ า เ ข า ก ร ะ ตั า ย

การบรรพชากระทำไต่ยากแท้

การอยู่ครองเรือนเป็นเรื่องยาก

ธรรมะเป็นของลึก

การหาทรัพย์เป็นของยาก

การเลี้ยงชีพของเราด้วยปัจจัย ๔ ตามมีตามได้ เป็นการยาก

ผู้มีปัญญาควรคิดถึงอนิจตาอยู่เนือง ๆ

หมวดเต๋าเขากระต่าย

๓๘๓

มีคำกล่าวที่ว่า ชีวิต คือการต่อสู้ แต่การต่อสู้ที่เข้าใจกัน นั้น ยังเป็นความเข้าใจในระดับพื้นฐาน เช่นต่อสู้กันในเชิงธุรกิจ ในเรื่องการทำมาหากิน ต้องแก่งแย่งกัน ชิงดีกัน มีทั้งคู่แข่ง และคู่แข่ง ต้องกระทบกระทั่งเบียดเบียนกัน บางครั้งต้อง ลงมือประทุษร้ายกัน เพราะขาดความอดกลั้น ความยับยั้งชั่งใจ ยามใดที่เราต้องเผชิญกับผู้ไม่ประสงค์ดี เผชิญกับการดูถูกดูหมิ่น ขอให้เราใช้สติปัญญาพิจารณาอย่าหุนหันพลันแล่น อย่าเสีย เวลาและความดี ไปราวกับคนพาล ต้องรู้จักอดทน อดกลั้น ยับยั้งใจตนเองไว้ให้ดี เพราะเราไม่จำเป็นเลยที่จะต้องไปต่อสู้ หรือเอาชนะใคร เพราะชัยชนะที่ยิ่งใหญ่เหนืออื่นใด คือการ ชนะใจตนเอง เมื่อเราชนะใจของเราแล้ว ชีวิตก็จะมีความสุข ความสมหวัง

ดังนั้นการต่อสู้ที่แท้จริง คือต่อสู้กับกิเลสในใจของเรา ด้วยการฝึกฝนอบรมใจให้หยุดนิ่ง เราจะได้ช่วยกันสร้างโลกนี้ให้เป็นสวรรค์บนดิน ด้วยการให้อภัยทาน และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันความสุข ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

มีวาระพระบาลีที่พระเชนตเถระได้ภาซิดไว้ว่า

“ทุปฺปพฺพชฺช เว ทฺวริวาสา เคหา
ธมฺโม คมภีโร ทฺวริคมา โภคา

หมวดเต๋าเขากระต่าย

๓๘๔

กัจฉา วุตติ โน อิตริตเรเนา ยุตฺตํ จินฺเตตฺตํ สตตมนิจฺจตํ

การบรรพชากระทำได้ยากแท้ การอยู่ครองเรือนเป็นเรื่องยาก ธรรมะเป็นของลึกลับ การหาทรัพย์เป็นเรื่องยาก การเลี้ยงชีพของเราด้วยปัจจัย ๔ ตามมีตามได้ เป็นการยาก ผู้มีปัญญาควรคิดถึงอนิจจตาอยู่เนืองๆ”

การบรรพชา คือการละเว้นจากสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะการสละโศกสมบัติ และหมู่ญาติสนิทมิตรสหาย แล้วออกบวชถวายชีวิตในพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นสิ่งที่กระทำได้โดยยาก ต้องสั่งสมบุญบารมีมากจึงจะทำได้ แม้การอยู่ครองเรือน ถือว่าเป็นเรื่องที่ได้ยาก เพราะต้องรับผิดชอบมากมาย ต้องทำทั้งกิจการงานของตนเอง ของญาติพี่น้องมิตรสหาย ตลอดจนผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชา จนกระทั่งถึงบิรवार ดังนั้นผู้อยู่ครองเรือนจึงรับภาระหลายด้าน ปัญหาต่างๆ ก็ตามมา ต้องคอยแก้ไขกันอยู่เรื่อยๆ ทำให้ลุ่มใจไม่สบายใจ ชีวิตอึดอัดคับแคบ แต่ก็ต้องทนกันไป เพราะการดำรงชีวิตอยู่ไม่ใช่ของพอดิพอร้าย ลำบากทีเดียว และยากที่จะอยู่ครองเรือนแล้วทำชีวิตให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้

ที่ว่าธรรมะเป็นของลึกลับซึ่งนั้น เพราะวามรรคผลนิพพาน

หมวดเต๋าเขากระต่าย

๓๘๕

ที่ผู้บวชแล้วจะพึงบรรลุ เป็นของลึกซึ้ง คือรู้เห็นได้ยาก ต้องมีรู้
มีญาณที่บริสุทธิ์ ละเอียดย ลึกซึ้ง จึงจะรู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดได้
ส่วนโภคสมบัติทั้งหลายเป็นสิ่งที่แสวงหาได้โดยยาก ผู้อยู่ครอง-
เรือนเมื่อเว้นจากโภคสมบัติแล้ว ไม่สามารถจะอยู่ครองเรือนได้

การเลี้ยงชีวิตของนักบวชก็ยากลำบาก เพราะต้องยัง
อัตภาพให้เป็นไปด้วยปัจจัย ตามมีตามได้ในเรือนของฆราวาส
ผู้แสวงบุญ เพราะถ้าหากผู้สนับสนุนเหล่านั้นอยู่กันอย่างลำบาก
รวมทั้งโภคะทั้งหลายก็หาได้ยาก เมื่อเป็นดังนั้นจึงเป็นการ
ลำบากอีกสำหรับชีวิตนักบวช ที่ต้องแสวงหาปัจจัย ๔ เพื่อ
อนุเคราะห์พรหมจรรย์ เพราะฉะนั้นผู้มีปัญญาพึงพิจารณา ถึง
ความเป็นของไม่เที่ยงอยู่เป็นนิตย์ของสรรพสิ่งทั้งหลาย เมื่อทำ
อย่างนี้ได้ก็จะเกิดความเบากายเบาใจ ละความยึดมั่นในสิ่งทั้งปวง
จิตจะโน้มไปในการชำระกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นโดยส่วนเดียว
ไม่คิดที่จะไปอยู่ครองเรือนให้เกิดทุกข์อีก คิดแต่จะหาหนทางพ้น
ทุกข์อย่างเดียว แต่ถ้าไม่ทำเช่นนี้ชีวิตอาจพลัดพลั้งได้ เหมือน
เรื่องที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต

*เมื่อพระบรมศาสดาประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน

หมวดเต้าขาวกระต่าย

๓๘๖

ทรงรู้ว่ามีภิกษุรูปหนึ่งอยากลาสิกขา จึงตรัสถามภิกษุนั้น เมื่อรู้ว่าเธอจะลาสิกขา เพราะเหตุผู้หญิง จึงตรัสเล่าเรื่องในอดีตว่า ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติอยู่ในเมืองพาราณสี พระโอรสของพระองค์ทรงพระนามว่าพรหมทัต कुमार และบุตรของเศรษฐีเมืองพาราณสี มีชื่อว่า มหาธน कुमार ทั้งสองเป็นสหายกันมาตั้งแต่เล็ก ได้เรียนศิลปะในสำนักอาจารย์เดียวกัน ต่อมาพรหมทัต कुमारได้ครองราชสมบัติ บุตรเศรษฐีก็ได้อยู่ในราชสำนักนั้น ในเมืองพาราณสีมีนางวรรณทาสีคนหนึ่ง เป็นหญิงงามเมือง มีรูปร่างงดงาม บุตรเศรษฐีได้ให้ทรัพย์วันละ ๑,๐๐๐ กหาปณะ เพื่อกิรมย์อยู่กับนาง แม้ได้ตำแหน่งเศรษฐีแล้วยังให้อยู่เช่นเดิม

ท่านเศรษฐีต้องเข้าเฝ้าพระราชาวันละ ๓ ครั้ง วันหนึ่งเมื่อเศรษฐีเข้าเฝ้าพระราชาในเวลาเย็น ได้ปราศรัยอยู่กับพระราชอาชนพลบค่ำ จึงออกจากราชสำนัก คิดว่า เวลานี้ถ้าเราจะไปบ้านก่อน แล้วมาหาหญิงงามเมืองก็จะไม่สะดวก เราควรไปบ้านของนางก่อน แล้วให้คนรับใช้กลับไปที่บ้าน ส่วนตนไปบ้านหญิงงามเมือง แต่เนื่องจากไม่ได้นำทรัพย์ไปด้วย หญิงงามเมืองคิดว่า ถ้าวันนี้เราให้โอกาส แม้วันอื่นๆ ก็จะมามือเปล่าอีกเมื่อเป็นเช่นนี้ เราจะเสื่อมจากทรัพย์ คิดดังนี้แล้ว จึงกล่าวกับ

หมวดเต่าเขากระต่าย

๓๘๓

เศรษฐีว่า “พวกเราเป็นวรรณทาสี ซึ่งจะให้เข้าหยอกเล่นเปล่านั้นไม่ได้ ท่านจงนำทรัพย์ ๑,๐๐๐ มาก่อน” เศรษฐีได้ขอร้องว่า “พรุ่งนี้เราก็จักนำมาให้ ๒ เท้าเลย” แต่นางไม่ยอมแล้วยังให้พวกทาสีขับไล่ออกไป พวกคนรับใช้ลากคอเศรษฐีออกไปแล้วก็ปิดประตูไม่ให้เข้ามา

เศรษฐีเกิดความสลดใจคิดว่า เราได้ให้ทรัพย์แก่หญิงนี้ถึง ๔๐ โกฏิ แต่พอนางเห็นเรามามือเปล่าเพียงวันเดียว ก็ให้คนลากคอเราออกมา โอ ชื่นชื่อนว่ามาตุคามช่างไม่น่ายินดีเลย คิดดังนี้ก็เกิดความเบื่อหน่าย มองเห็นโทษในเบญจกามคุณ จึงคลายความกำหนดกลับได้ปฏิญญาลัญญา เบื่อหน่ายในสังขารร่างกาย เบื่อหน่ายในชีวิตฆราวาส ไม่ยอมกลับบ้าน และไม่ไปเฝ้าพระราชาอีกเลย ท่านออกจากพระนคร แล้วเข้าป่าไปบวชเป็นฤๅษี สร้างอาศรมอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา พิจารณาถึงความไม่เที่ยงของชีวิต ทำฌาน และอธิษฐานให้เกิดขึ้น มีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย โดยอาศัยผลไม้ในป่าเป็นอาหาร

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตไม่เห็นมหาธนเศรษฐีเข้าเฝ้า จึงตรัสถามว่า “สหายของเราไปไหน” ครั้นรู้เรื่องราว จึงรับสั่งให้เรียกหญิงงามเมืองมา ตรัสถามว่า “ได้ยินว่า เจ้าไม่ได้ทรัพย์วันเดียวเท่านั้น ก็ให้พวกทาสีลากคอสหายของเราออกไปจริงหรือ”

หมวดเต่าเขากระต่าย

๓๘๘

นางรับว่า “จริงเพคะ” พระราชาจึงตรัสว่า “หญิงลามกอกตัญญู ประทุษร้ายมิตร เจ้าจงไปตามสหายของเรากลับคืนมา ไม่เช่นนั้นเจ้าต้องตาย”

นางได้ฟังพระราชดำรัสดังนั้น ก็เกิดความกลัว จึงรีบออกจากพระนครไปพร้อมกับบรืวารเป็นอันมาก เทียวเสาะแสวงหาที่อยู่ของฤาษี ในที่สุดก็หาจนพบ ได้นมัสการท่านแล้ว วิงวอนว่า “ขอท่านได้อุดโทษที่ดิฉันได้กระทำความเป็นคนอันธพาลเถิด ดิฉันจะไม่ทำอย่างนี้อีก” พระฤาษีตอบว่า “เราไม่ได้โกรธเธอหรอก เราอดโทษให้ อันที่จริงเราควรขอบใจเธอด้วยซ้ำที่ทำให้เราพบแสงสว่างของชีวิต” นางจึงกล่าวว่า “ถ้าท่านอดโทษให้ดิฉัน ขอจงกลับไปสู่พระนครเถิด เมื่อถึงพระนครแล้ว ดิฉันจักถวายทุกสิ่งทุกอย่างให้หมด” พระฤาษีได้ฟังคำของนางแล้วกล่าวว่า “น้องหญิง บัดนี้เราไม่อาจไปกับเจ้า เพราะเราเป็นผู้สละแล้วทุกสิ่ง” แล้วกล่าวเพิ่มอีกว่า

“เมื่อใดผ้า ๓ ชนิดจะพึงสำเร็จได้ด้วยหมวดเต่า ใช้เป็นเครื่องกันหนาวในคราวน้ำค้างตกได้ เมื่อใดเท้าของยูงทั้งหลายจะพึงทำเป็นป้อมมั่นคงดีไม่หวั่นไหว อาจจะทนบุรุษผู้ขึ้นรบได้ตั้งร้อย เมื่อนั้นเราทั้งสองพึงอยู่ร่วมกันได้แน่ เมื่อใดเขากระต่ายจะพึงทำเป็นบันได เพื่อขึ้นไปสู่สวรรค์ได้ เมื่อใดหนูทั้งหลายพึง

หมวดเต่าเขากระต่าย

๓๘๕

ไต่บันไดขึ้นไปถึงพระจันทร์ และขับไล่ราหูให้หนีไปได้ เมื่อนั้น เราทั้งสองพึงอยู่ร่วมกันได้แน่” และกล่าวคำอื่นๆ อีกมากมาย เมื่อหญิงงามเมืองได้ฟัง ก็รู้ว่าท่านไม่กลับแน่แล้ว จึงขอขมาต่อ พระโพธิสัตว์ แล้วกลับเข้าเมือง และได้ทูลเรื่องราวทั้งหมดต่อ พระราชา พร้อมกับทูลขอชีวิตของตนไว้

ครั้นพระบรมศาสดาทรงแสดงพระธรรมเทศนานี้จบลง ทรงแสดงธรรมให้พอเหมาะกับจริตอัธยาศัย ภิกษุผู้จะลาสิกขา ก็ได้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล แล้วทรงประชุมชาดกว่าพระราชา ในครั้งนั้น ได้มาเป็นพระอานนท์ ส่วนพระฤๅษีได้มาเป็นพระ- ตถาคตนั่นเอง

ชีวิตก็เป็นเช่นนี้ ดำรงอยู่โดยยาก การครองเรือนให้ได้ดี เป็นเรื่องยาก การบรรพชาก็ไม่ง่าย แต่หากมีเป้าหมายเพื่อที่จะทำพระนิพพานให้แจ้ง ก็ไม่เหลือวิสัยที่จะทำได้ เพราะถ้ามี อุดมการณ์มั่นคง เป้าหมายก็อยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม บัณฑิตทั้งหลายจะเพียรพยายามต่อไปจนกว่าจะสำเร็จผล แต่ธรรมดา จิตใจของเรามีขึ้นมีลง คนที่เคยดำเนินชีวิตผิดพลาด จะต้องใช้ กำลังใจอย่างมาก ที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ กำลังใจจะช่วยให้เราก้าวต่อไป เพื่อที่เราจะได้มีแรงใจ และไม่หลงทางอีก

เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เราต้องตัดสินใจ ทำในสิ่งที่ต้องมี

หมวดเต๋าเขากระต่าย

๓๕๐

การเปลี่ยนแปลงกับตัวเรา ถ้าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นเรื่องร้ายๆ ให้ใจเย็นๆ เอาไว้ก่อน แล้วมองดูใหม่ มองให้กว้างออกไปไกล ให้ไปปรึกษากับกัลยาณมิตร หรือนั่งหลับตาทำสมาธิภาวนา เอาใจของเรามาไว้ที่ศูนย์กลางกาย เมื่อเราหยุดใจได้ กำลังใจของเราจะเพิ่มพูน ทับทวีขึ้น จะเกิดปัญญาบริสุทธิ์ มองเห็นปัญหาข้อบกพร่อง และพบช่องทางแห่งความสำเร็จ สามารถแก้ไขปัญหามานะชีวิตของเราได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นให้ตั้งใจทำภาวนา และนั่งธรรมะกันทุกๆ คน

